

Вступ

У період освітніх реформ задля реалізації концептуальних засад Нової української школи в новому навчальному році реалізується новий зміст шкільної мистецької освіти, зазначений в Державному стандарті базової середньої освіти, модельних освітніх програмах (гриф МОН), методичних рекомендаціях МОН України щодо викладання мистецьких дисциплін в закладах загальної середньої освіти. Викладання мистецтва в 6 класах органічно продовжує ідеї реалізації Концепції Нової української школи, які було розпочато в початковій школі, та орієнтує сучасного вчителя мистецтва на підвищення професійної майстерності та розвиток комплексу професійних компетентностей, пошуку нових технологій, форм і методів викладання мистецтва для учнів основної школи. Викладання мистецтва в 6 класі продовжує адаптаційний етап (5-6 класи) мистецької освіти школярів у базовій середній освіті.

Методичний посібник розраховано для вчителів музичного мистецтва, що викладають інтегрований курс «Мистецтво» в 6 класі загальноосвітньої школи або для тих педагогів, які працюють за окремими дисциплінами «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» з учнями 6 класів. До змісту посібника входять: методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани з добіркою творчих завдань до кожного уроку, а також додатки з текстом пісенного репертуару, поспівками тощо.

Посібник укладено на основі Державного стандарту базової середньої освіти, модельної навчальної програми «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс авторки Кондратової Л.Г.) та методичних рекомендацій МОН України.

На допомогу вчителю подано пісенний репертуар (для уроків мистецтва в 6 класі), витяг із модельної навчальної програми «Мистецтво. 5-6 класи». Посібник містить календарно-тематичне планування для вчителів мистецтва, які працюють за підручником Кондратової Л.Г. «Мистецтво. 6 клас», подано поурочні плани-конспекти з описом творчих завдань та ігор, розроблених авторкою програми до кожного уроку.

Витяг із модельної навчальної програми
«Мистецтво. 5-6 класи»
(інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти
(автор Кондратова Л. Г.) (2021 р.).

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Вимоги щодо обов'язкових результатів навчання, які забезпечує вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво».

I. Метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

II. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі

1. Вільне володіння державною мовою.

Уміння: грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; шукати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення національної ідентичності через українське і світове мистецтво; цінування української мови як основи національного мистецтва (літератури, театру, кіно тощо); готовність активно користуватися українською мовою під час спілкування на теми мистецтва.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.

Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою.

Уміння: грамотно висловлювати в усній і письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування із застосуванням відповідної лексики; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; добирати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення своєї етнічної самобутності та української національної ідентичності; сприйняття культурного різноманіття світу через мистецтво. Здатність спілкуватися іноземними мовами. *Уміння:* використовувати іншомовні джерела інформації про мистецтво та іншомовну мистецьку термінологію. *Ставлення:* шанування культурного різноманіття, усвідомлення широких можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов; усвідомлення необхідності популяризації іноземними мовами культурних надбань України.

3. Математична компетентність.

Уміння: застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт; використовувати математичні знання для пояснення художньої виразності творів, логіки, структури художньої форми; аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції; здійснювати у разі потреби розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій тощо; створювати сценічні композиції, різноманітні художні продукти із використанням медіаресурсів; актуалізувати за допомогою мистецтва математичні поняття і категорії; вибудовувати логіку презентації власних проєктів.

Ставлення: усвідомлення взаємозв'язків математики і мистецтва як універсальних мов на прикладах творів різних видів мистецтва; усвідомлення взаємозумовленості художньо-образного та математичного мислення у становленні особистості; розуміння впливу художнього пізнання на розвиток математичних здібностей і вмінь.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій.

Уміння: спостерігати і відтворювати довкілля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати знання з природничих наук та використовувати природні ресурси для творчості; застосовувати мистецькі знання і вміння для естетизації навколишнього середовища, розширювати діапазон емоційних переживань через сприйняття довкілля.

Ставлення: сприйняття довкілля і знання з природничих наук як об'єктів для художньо-образної інтерпретації; розуміння естетичних якостей технічних винаходів, усвідомлення взаємовпливу знань природничих наук, техніки, технологій і мистецтва (на прикладі дизайну, ландшафтної архітектури, звукозаписів, сценічних ефектів тощо), художнє осмислення людського досвіду.

5. Інноваційність.

Уміння: виявляти креативність у різних сферах життєтворчості, критично оцінювати та інтерпретувати явища культури з урахуванням взаємодії традицій та інновацій; пропонувати неординарні способи виконання творчих завдань, розвивати критичне мислення щодо власної художньо-творчої діяльності; генерувати і впроваджувати нові мистецькі ідеї у різних сферах життєдіяльності.

Ставлення: відкритість до інновацій і передбачення їхнього позитивного результату, ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, творенні нових культурних продуктів; прагнення творчої самореалізації, вираження креативності; відповідальність за особистий і спільний результат у мистецьких проєктах; виявлення прагнення до сталості результату, мультиплікаційності результату; демонстрування впевненості в собі, визначення перспективи діяльності.

6. Екологічна компетентність.

Уміння: використовувати взаємодію «людина-природа» для вираження мистецькими засобами власних емоцій, почуттів, переживань; запобігати негативним впливам інформації на власний емоційний стан; поширювати засобами мистецтва ідеї свідомого споживання.

Ставлення: усвідомлення необхідності гармонійної взаємодії людини і довкілля; сприйняття довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації, виявлення емоційно-ціннісного ставлення до життєвого простору, сприйняття природи як естетичного об'єкта.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність.

Уміння: застосовувати цифрові технології для створення, презентації і популяризації художніх образів, мистецьких ідей; визначати художню цінність цифрового контенту; добирати та опрацьовувати художню інформацію у пошуково-дослідницькій і соціокультурній діяльності для пізнання і творення мистецтва; переводити художню інформацію з цифрового формату в нецифровий і навпаки; використовувати інформаційні технології для здобуття мистецької інформації та формування власного мистецького простору; вирізняти маніпулятивну квазімистецьку інформацію, запобігати негативним інформаційно-технологічним впливам на власний культурний розвиток; оцінювати художню якість створеного цифрового продукту.

Ставлення: усвідомлення естетичного потенціалу цифрових технологій для художньо-творчого самовираження, обробки, поширення мистецьких творів і здійснення віртуальних мистецьких подорожей; розуміння ролі мистецьких засобів у впливі медіатекстів на свідомість людини.

8. Навчання впродовж життя.

Уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва, самовираження через мистецтво; критично оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб; здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.

Ставлення: усвідомлення власних потреб і досягнень у художньому самовираженні; побудова позитивних векторів власної життєвої стратегії; поглиблення власної мотивації творити, інтелектуально розвиватися, зокрема у процесі художнього пізнання; розуміння місця мистецтва у власному житті та впливу мистецької діяльності на успішну самореалізацію, психологічну стабільність; виявлення готовності до пошуку нових способів художнього пізнання; отримання задоволення від спілкування за допомогою мистецтва в різних культурних середовищах.

9. Громадянські та соціальні компетентності.

Громадянські компетентності.

Уміння: виробляти активну позицію у творенні естетичного середовища; ефективно взаємодіяти для реалізації громадських мистецьких проєктів; критично аналізувати та оцінювати мистецькі явища як засіб впливу на формування громадянського суспільства; брати участь у культурному житті України, бути причетним до соціокультурних, суспільних та історичних процесів.

Ставлення: шанування національної ідентичності через пізнання українського мистецтва у світовому контексті; усвідомлення причетності до соціокультурних, суспільних та історичних процесів; розуміння значення загальнолюдських цінностей; дбайливе ставлення до народних мистецьких традицій рідного краю та виявлення поваги до надбань інших культур; виявлення активної громадянської позиції у збереженні культурного різноманіття, в утвердженні рівності як основи демократії та визнання особливостей різних культур; шанування досягнень українців у мистецькій і науководослідницькій діяльності.

Соціальні компетентності.

Уміння: визначати роль мистецтва в соціокультурному просторі; оцінювати соціально-економічні результати культурної діяльності; виявляти партнерські якості, солідарність, зацікавленість в спільному розв'язанні соціальних проблем засобами мистецтва; підтримувати громадські проекти в культурній сфері.

Ставлення: розуміння важливості мистецтва для соціального розвитку, виявлення поваги до прав і свобод людини як загальнолюдських цінностей, зокрема до свободи слова і думки, втілених у мистецтві; готовність брати участь у волонтерському русі, зокрема в мистецько-просвітницькій діяльності.

10. Культурна компетентність.

Уміння: орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства; аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва; розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності; інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва; продукувати ідеї та реалізувати їх; відповідально ставитися до інтелектуальної і культурної власності; визначати різні способи художньої комунікації між суб'єктами мистецького діалогу; розуміти значення комунікації в креативних індустріях.

Ставлення: усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги і толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу; усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині; потреба пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті.

11. Підприємливість та фінансова грамотність.

Уміння: визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через втілення в практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту; знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях (економічній діяльності); пояснювати на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок значення інвестицій у культуру; оцінювати практичне втілення мистецьких проєктів; реалізовувати мистецькі проєкти; презентувати власні надбання.

Ставлення: виявлення активності в процесі пізнання мистецтва; усвідомлення важливості творчої діяльності для самореалізації особистості; прагнення участі в мистецьких заходах і подіях; засудження плагиату; виявлення здатності мислити творчо; сприйняття мистецького твору як форми самовираження людини; демонстрування готовності до партнерства у творчому процесі, самостійності та мобільності у творенні ідей та прийнятті рішень; генерування нових ідей та ініціатив, втілення їх у життя для забезпечення власного добробуту і розвитку суспільства.

III. Базові знання

Мистецька грамотність: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі й напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Мистецька діяльність: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проектування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проєкт; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Мистецька комунікація: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне та раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи і засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

Освітня мета вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво. 5-6 класи»

Метою програми є цілісний різнобічний розвиток успішної особистості учня у процесі формування мистецької грамотності опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації в міжкультурному комунікаційному просторі; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в сфері мистецької діяльності та комунікації; розкриття творчого потенціалу, залучення до культурних мистецьких подій та процесів в Україні.

Досягнення поставленої мети досягається за умови дотримання таких **завдань загальної мистецької освіти**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі, які передбачають, що учень:

- опановує різні види, жанри та стилі мистецтва, інтерпретує художні образи, набуває досвіду емоційних переживань, розвиває ціннісне ставлення до мистецтва; — розвиває художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва;
- пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами, розвиває емоційний інтелект;
- використовує інформаційне й цифрове середовище у власній творчості та художній мистецькій комунікації.

Для досягнення очікуваних результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі програмою пропонуються такі види мистецької діяльності:

♦ Музична складова інтегрованого курсу

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів творів музичного мистецтва. Аналіз музичної мови, засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї в творах, способів творення художніх образів у музичних творах, розпізнавання музичних творів, тембрів голосів та тембрів музичних інструментів на слух тощо.

Розпізнавання на слух, зорово базових засобів художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, наведення прикладів творів.

Сприймання, інтерпретація та аналіз творів театрального, хореографічного мистецтва, кіномистецтва (в т.ч. мультиплікації), циркового мистецтва як прикладів синтезу мистецтв.

Створення художніх образів у процесі виконавської мистецької діяльності Виконання пісень

Створення художніх образів у процесі виконання пісень (хором, соло, ансамблем, без супроводу — а капела, з акомпанементом, під фонограму), набуття досвіду здійснення вокальної мелодійної та ритмічної імпровізації.

Музикування

Створення художніх образів у процесі музикування-гри на музичних інструментах (традиційних та/або електронних музичних інструментах), набуття досвіду здійснення інструментальної, ритмічної імпровізації.

Рухи під музику

Створення художніх образів у процесі виконання рухів під музику, набуття досвіду здійснення танцювальної творчості (пластичної імпровізації, пластичного інтонування).

Театралізація, інсценізація, ігрова та проектна діяльність

Створення художніх образів у процесі інсценізації пісень, в театралізованій творчості, набуття досвіду здійснення театралізованої імпровізації, розвиток акторської майстерності, розвиток творчих здібностей в ігровій діяльності, участь у створенні мистецьких проектів тощо.

◆ **Образотворча складова інтегрованого курсу**

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів творів образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотомистецтва, дизайну).

Сприймання та інтерпретація народних творів художніх промислів та ремесел, творів декоративно-ужиткового мистецтва.

Аналіз засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї у творах, способів творення художніх образів, художньої мови у творах образотворчого мистецтва різних видів та жанрів.

Мистецька художньо-творча діяльність

Художньо-творче самовираження в різних видах образотворчої мистецької діяльності: тренувальні вправи, творчі завдання.

Виконання тренувальних, навчальних вправ

Виконання короткочасних тренувальних вправ, оволодіння різними образотворчими техніками, створення ескізів, схем; відпрацювання основних елементів для подальшої творчої мистецької діяльності, підготовка до виконання творчих завдань: вправи в повітрі, вправи олівцем, вправи фарбами, вправи на засвоєння прийомів ліплення, виконання ескізів, виконання композиційних схем, аналіз пропорцій, будови тіла, аналіз натурної постановки, пояснення послідовності дій.

Практична мистецька діяльність, виконання творчих мистецьких завдань

Втілення художньої ідеї в процесі мистецької діяльності.

Виявлення креативності та набуття досвіду в способах творення художніх образів у різних видах, жанрах образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотографії, дизайну, декоративно-ужиткового мистецтва тощо).

Набуття практичних навичок і досвіду створення візуальних образів (малювання, ліплення, розпис, декорування, просторове проектування тощо), дотримання основних законів композиції, зображень об'єктів навколишнього світу різними засобами, оволодіння різними образотворчими техніками, створення схем, ескізів, аналіз пропорцій, виконання завдання різними засобами і способами (експериментування, поєднання, візуалізація різними художніми засобами для реалізації мистецьких ідей).

Ігрова та проектна діяльність

Участь у мистецьких проектах, пізнання мистецьких професій, залучення до творчих ігрових видів діяльності.

ПОУРОЧНІ ПЛАНИ — КОНСПЕКТИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ В 6 класі

І семестр

Тема 1. Шляхами українського мистецтва

(32 год)

УРОК 1.

Дата

Клас

Додатковий

матеріал до уроку

Тема уроку: У колі мистецтв

Мета уроку:

- ознайомити з мандрівною картою Країною музичного мистецтва, надати уявлення про жанри музичного мистецтва, загальну класифікацію жанрів музичного мистецтва, розглянути поняття музичний жанр та його різновиди, ознайомити із особливостями жанру елегія;
- розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, вміння надавати характеристику художньому образу твору, надавати характеристику жанровим особливостям твору, розвивати вміння створювати ритмічну та інструментальні імпровізації на онлайн-інструментах (бандура), виконувати малюнок — колаж до музичного твору;
- виховувати інтерес до слухання елегії як жанру інструментальної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові: уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), культурна компетентність (залучення до мистецької діяльності, розвиток творчого самовираження), соціальна компетентність (уміння співпрацювати з колективом).

Предметні: опанувати поняття жанр у мистецтві, жанри музичного мистецтва; формувати вміння емоційно сприймати музику та аналізувати її, надавати характеристику жанровим особливостям твору; розвивати вміння елементарного музикування та здійснення інструментальної імпровізації; формувати вокально-хорові навички.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

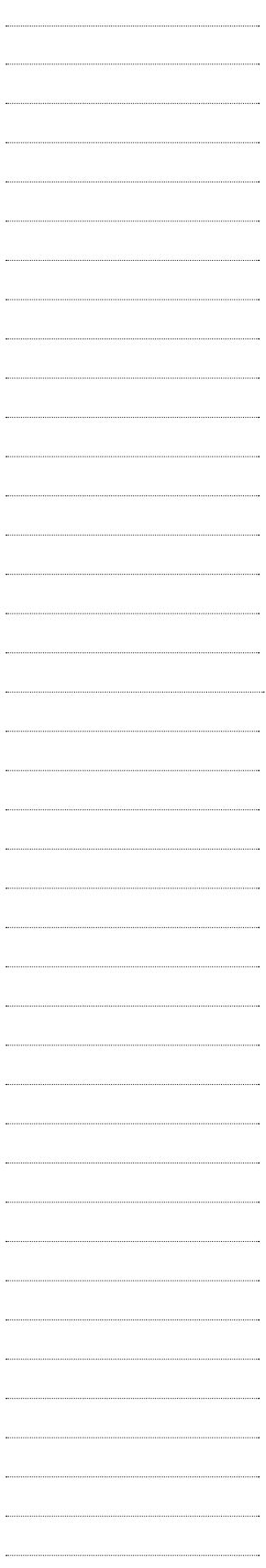
Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів, авторів творів та пісні.

Основні поняття для засвоєння: карта мистецької мандрівки; жанри музичного мистецтва, загальна класифікація; музичний жанр; жанр елегії.

Твори, що вивчаються на уроці: відеоролик «Палітра жанрів музичного мистецтва». Калейдоскоп сучасних жанрів музичного мистецтва. Р. Гриньків. Елегія для бандури. Розучуємо пісню «Рідна Вкраїно моя» (слова і музика Н. Май).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання. Поміркуйте, яке значення має жанр в музичному мистецтві, пригадайте знайомі жанри в музиці. Пригадування, де учні стикалися з мистецтвом під час літніх канікул.	2 хв

<p>2.</p>	<p>Мистецька грамотність</p> <p>Новий матеріал</p>	<p>Музичне мистецтво володіє унікальною властивістю: за допомогою звуків воно доносить до слухачів думки та почуття композиторів, утілені в художніх образах. А як визначити, у якому жанрі написано твір? У кожній сфері художньої діяльності людини класифікацію за жанрами здійснюють залежно від специфіки того чи іншого виду мистецтва. Наприклад, портретний жанр, пейзаж, натюрморт виділяють тільки в образотворчому мистецтві; етюд, пісня, романс, п'єса притаманні літературі, музиці й театру, а симфонія, соната, увертюра, арія, кантата, ораторія, хор — лише музиці. Жанри відрізняються один від одного особливостями змісту і форми, що зумовлено різною життєвою й культурною метою. Наприклад, марш: його ритм, темп, мелодика та інші засоби виразності ідеально пристосовані до кроку. Узагалі, музикознавці вважають марш, пісню і танець первинними жанрами, на основі яких у процесі розвитку музичного мистецтва виникали і продовжують виникати нові, доповнюючи багатоманітну жанрову палітру.</p> <p><i>Робота зі схемою.</i></p> <p>«Музичне мистецтво в колі мистецтв». Розгляньте схему та обговоріть, як музика пов'язана з іншими видами мистецтв.</p> <p>Музика своїм звуковим потоком, пульсацією ритму, мелодією звертається до людей і викликає в них почуття й емоції. Так слухачі уявляють музичні образи, створені композиторами.</p> <p><i>Робота зі схемою:</i></p> <p>Цього навчального року наша мистецька мандрівка відбуватиметься в два етапи: спочатку — шляхами рідної України, а тоді — просторами зарубіжжя.</p> <p>Під час подорожі ти працюватимеш над двома творчими проектами, які після завершення зможеш презентувати своїм друзям. Розглянь карту-схему. Вислови припущення, про що ти дізнаєшся на кожній станції. Мандрівна карта Країною музичного мистецтва.</p> <p>Мистецький словничок: Музичний жанр (франц. <i>genre</i> — рід, вид, тип, манера) — багатозначне поняття, що характеризує розподіл музичної творчості за родами та видами.</p>	<p>2 хв</p>
-----------	--	---	-------------

		Музичні жанри класифікують за їхнім походженням, умовами виконання, сприймання або за іншими ознаками (змістом, структурою, засобами виразності, складом виконавців тощо). Елегія — вокальний чи інструментальний твір задумливого, сумного характеру.	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Р. Гриньків. Елегія для бандури.	3 хв
		Аналіз творів мистецтва: Які художні образи постають у твоїй уяві? Які почуття тебе охоплюють, коли звучить народний інструмент, що є символом України? Дізнайся більше про творчість сучасного українського композитора та виконавця, народного артиста України Р. Гриньківа, скориставшись власним гаджетом.	2 хв
4.	Мистецька діяльність		
4.1.	<i>Вокальна діяльність</i>	Виконання поспівки «Рідна Україна».	2 хв
		Розучуємо пісню «Рідна Україно моя» (слова і музика Н. Май).	5 хв
		Виконання пісні під акомпанемент	2 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Створення малюнка до пісні музичного твору. Робота в зошиті.	10 хв
4.3.	<i>Фізкульт-хвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4.	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Імпровізація». Об'єднайтесь у пари і заграйте на онлайн-бандурі, намагаючись створити власну елегію. Для цього перейдіть за покликанням https://bandura.ukrzen.in.ua/ або завантажте на свій смартфон застосунок https://bandura.app/	4 хв
4.5.	<i>Музикування</i>	Створення інструментальної імпровізації на онлайн-бандурі.	2 хв
5.	Мистецька комунікація	Обговорення на тему «Мандрівна карта Країною музичного мистецтва». Оцінювання власної творчої діяльності та діяльності інших учнів. Визначення власних емоцій від уроку.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.	Що таке музичний жанр? Розкажіть, які музичні жанри вам відомі. В чому особливості жанру елегія? Твір якого композитора звучав на уроці? Які його твори ви пам'ятаєте? В якому жанрі він написаний? Дізнайся більше про творчість Р. Гриньківа, скориставшись власним гаджетом.	1 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

**Опис проведення роботи зі схемою
«Мандрівна карта Країною музичного мистецтва»**

Учитель: пропонує дітям розглянути схему та обговорити, які станції є в мистецькій подорожі.

Вчитель пояснює, що серед багатьох жанрів мистецтва окрему ланку складають жанри музичного мистецтва. Педагог пропонує розглянути схему та висловити припущення, про що учні дізнаються на кожній станції. Потім педагог пропонує навести приклади багатьох жанрів у музичному мистецтві та надати характеристику кожній із станцій мистецької подорожі.

Учні: слухають уважно пояснення вчителя, розглядають схему подорожі, потім наводять приклади різних жанрів музичного мистецтва на конкретних творах, які вивчали в попередніх класах.

Опис проведення гри «Імпровізація»

Учитель: пропонує об'єднатись у пари і заграги на онлайн-бандурі, намагаючись створити власну елегію. Педагог пропонує школярам для здійснення імпровізації перейти за покликанням <https://bandura.ukrzen.in.ua/> або завантажити на свій смартфон застосунок <https://bandura.app/>. Надалі учитель демонструє, як грати на інструменті онлайн, а потім зробити імпровізацію на основі онлайн-бандури та продемонструвати етапи створення мелодичної імпровізації в українському стилі. Можна ускладнити створення імпровізації на онлайн-бандурі та включити учням приклад сучасного біта та на основі звучання біта накласти мелодійну імпровізацію.

Учні: слухають уважно пояснення, по черзі грають на онлайн-бандурі, а потім за бажанням створюють власні мелодійні імпровізації та накладають створену мелодію на ритмічну бітову основу.

**Опис проведення творчого завдання
«Художник» (робота із зошитом)**

Учитель: пропонує учням намалювати фантазію «Елегія» до музичного твору Романа Гриньківа та пропонує при цьому використати техніку виконання плямографія. (*Плямографія — це різновид графічної техніки, при якій малюнок виконується рідкими фарбами або тушшю, чорнилом.*)

Учні: слухають уважно пояснення, слухають уважно музику та створюють свою картину в техніці плямографія.

Опис проведення творчого завдання до пісні (робота в зошиті)

Учитель: пропонує виконати творче завдання і заспівати пісню під супровід інструмента, при цьому показати рукою, як рухається мелодія пісні. Потім пропонує школярам обрати диригента та спробувати разом тактувати під музику.

Учні: слухають уважно пояснення, слухають музику і підкреслюють слова, які підходять до музики.

Дата

Клас

УРОК 2.

Тема уроку: У колі мистецтв

Мета уроку:

- ознайомити з жанрами образотворчого мистецтва, надати уявлення про поняття жанр образотворчого мистецтва, розглянути значення жанрів образотворчого мистецтва у розкритті художнього образу твору, ознайомити із мандрівною картою Країною візуальних мистецтв, повторити правила роботи з інструментами;
- розвивати вміння учнів уважно переглядати твори образотворчого мистецтва, розрізняти жанри образотворчих мистецтв, в яких вони виконані, висловлювати власні мистецькі враження від перегляду творів образотворчого мистецтва та обирати слова-характеристики до художнього образу роботи, розвивати вміння створювати шрифтову композицію;
- виховувати інтерес до різних жанрів творів образотворчого мистецтва, усвідомлювати зв'язок між жанром та видом образотворчого мистецтва.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові: уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), культурна компетентність (залучення до мистецької діяльності, розвиток творчого самовираження), соціальна компетентність (уміння співпрацювати з колективом) уміння: визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через утілення в практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації.

Предметні: опанувати поняття види образотворчого мистецтва; формувати вміння емоційно сприймати твори образотворчого мистецтва та оцінювати художні образи; розвивати вміння створювати асоціативну роботу.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, приклади робіт, які переглядаємо на уроці.

Основні поняття для засвоєння: карта мистецької мандрівки; жанри образотворчого мистецтва, загальна класифікація; шрифт; особливості мистецької подорожі у 6 класі.

Твори, що вивчаються на уроці: відеоролик «Палітра жанрів образотворчого мистецтва». Світлини, репродукції творів мистецтв, які репрезентують палітру жанрів образотворчого мистецтва. Репродукції картин, світлини із зображеннями творів образотворчого мистецтва, що представляють різні жанри в різних видах образотворчого мистецтва. Робота з мандрівною картою Країною образотворчого мистецтва. Практична робота — шрифтова композиція «Я люблю Україну».

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання. Які види візуальних мистецтв ви знаєте? Пригадайте, які засоби виразності притаманні кожному з них. Поміркуйте, яке значення має жанр в образотворчому мистецтві. Які жанри образотворчого мистецтва ви знаєте? Наведіть приклади.	2 хв

2.	Мистецька грамотність Новий матеріал	<p>Ти вже знаєш, що кожен вид візуальних мистецтв відтворює дійсність у зримих образах, використовуючи свою неповторну мову, способи зображення та засоби виразності. Окрім цього, твори графіки, живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, фотомистецтва поділяють за жанрами. Слово «жанр», як тобі відомо з уроку музичного мистецтва, запозичене із французької мови й означає «вид», «рід».</p> <p><i>Перегляд відеоролика.</i> Відеоролик «Палітра жанрів образотворчого мистецтва» та аналіз ролика. Що нового ти дізнався/дізналася про жанри мистецтва? Що характерне для кожного жанру?</p> <p>Художній твір, сюжетом якого є зображення природи, — це пейзаж, людини — це портрет, сюжетів минулого — історичний, тварин — анімалістичний, предметів — натюрморт, сцен повсякденного життя — побутовий, мотивів бойових дій — батальний, героїв міфів та легенд — міфологічний, релігійних мотивів — релігійний.</p> <p>Цього навчального року на тебе чекає незабутня подорож Країною образотворчого мистецтва України й зарубіжжя. Ти ознайомишся із творами митців та мисткинь, які працювали в різних жанрах образотворчого мистецтва і створили незабутню палітру художніх образів, відомих в усьому світі. Розглянь карту-схему. Поміркуй, про що ти дізнаєшся на кожній станції.</p> <p><i>Робота зі схемою</i> «Мандрівна карта Країною образотворчого мистецтва». У цій подорожі тобі знадобиться записник для фіксування мистецьких понять і художніх вражень, альбом для замальовок та власних творчих робіт, гаджет для збереження фото- й відеоматеріалів, застосунки для створення та перегляду відеороликів тощо.</p> <p>Мистецький словничок: Жанр в образотворчому мистецтві визначають за темою, змістом, характером, формою зображеного в творі. Шриффт — особливий вид графічного мистецтва; набір літер алфавіту, цифр і знаків, що мають певну закономірність побудови і єдиний стиль.</p>	3 хв
----	---	--	------

3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Робота з підручником: Разом із сусідом/сусідкою по парті розгляньте ілюстрації.	6 хв
		Аналіз творів мистецтва. Обговоріть, які види образотворчого мистецтва на них зображено.	2 хв
4.	Мистецька діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	Відеоролик «Шрифтові композиції». Розирнився довкола — і твій погляд обов'язково зупиниться на вивісці, плакаті, афіші чи бігборді. Усе це — приклади шрифтових композицій, тобто гармонійного поєднання тексту з графічними об'єктами: малюнками, елементами орнаменту чи декору тощо. Шрифти відрізняються один від одного за висотою і шириною літер, художніми характеристиками. Створюють шрифти і шрифтові композиції художники-графіки. Іноді форми літер викликають у митця чи мисткині певні асоціації, і тоді з'являються незвичайні мальовані букви-образи. Шрифтові композиції надзвичайно популярні в інтернеті. Зокрема, в соціальних мережах завдяки різноманітним шрифтам значна частина українців демонструє своє ставлення до подій сьогодення та висловлює любов до Батьківщини.	2 хв
		<i>Створення шрифтової композиції.</i> Створи шрифтову композицію «Я люблю Україну». Техніка виконання — маркери або фломастери. Для втілення задуму тобі знадобляться лише два кольори — символи України: жовтий та блакитний. Продумай сюжет композиції, розташування малюнка і тексту, обері шрифт. Намалюй олівцем ескіз, а тоді заверши роботу в кольорі.	10 хв
4.2.	<i>Фізкульт-хвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.3.	<i>Грова діяльність</i>	Гра «Подорож з шедеврами мистецтва»	6 хв
5.	Мистецька комунікація	Обговорення на тему «Мандрівна карта Країною візуальних мистецтв». Демонстрація власних досягнень	3 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.	Як визначити жанр в образотворчому мистецтві? Назви декілька жанрів і скажи, що для них характерно. Поміркуй, чи вдалося тобі передати свою любов до України завдяки поєднанню кольорів у власній композиції. Продемонструй роботу друзям та переглянь їхні композиції.	3 хв

7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку. Поділіться враженнями від перегляду. Влаштуйте спільну виставку своїх робіт. Знайди в інтернет-джерелах зразки декоративних шрифтів і збережи на своєму гаджеті ті, що найбільше тобі сподобалися.	1 хв
----	----------------	---	------

**Опис проведення роботи зі схемою
«Мандрівна карта Країною образотворчого мистецтва»**

Учитель: пропонує дітям розглянути схему та обговорити, які зупинки будуть у подорожі та з якими жанрами образотворчого мистецтва вони ознайомляться.

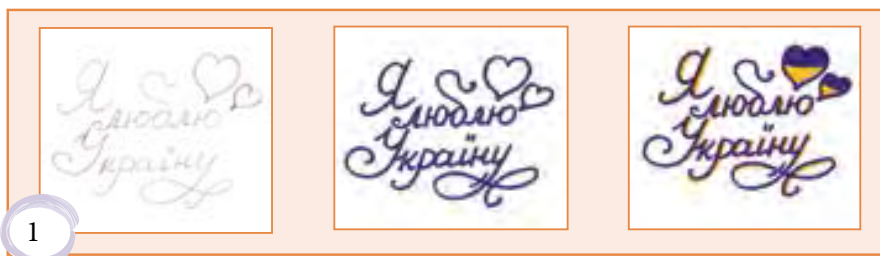

Вчитель пояснює, що цього навчального року на дітей чекає незабутня подорож Країною образотворчого мистецтва України й зарубіжжя. Діти ознайомляться із творами митців та мисткинь, які працювали в різних жанрах образотворчого мистецтва і створили незабутню палітру художніх образів, відомих в усьому світі. Потім педагог пропонує розглянути карту-схему, поміркувати, про що вони дізнаються на кожній станції. Педагог пропонує навести приклади творів образотворчих мистецтв, написаних в різних жанрах.

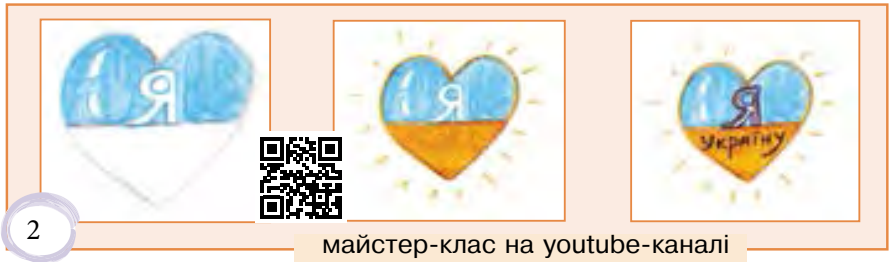
Учні: слухають уважно пояснення вчителя, розглядають схему, потім наводять приклади творів образотворчого мистецтва в різних жанрах мистецтва та розмірковують, які в яких видах мистецтва написані ці твори тощо.

**Опис створення шрифтової композиції «Я люблю Україну»
за зразком або власним задумом**

Учитель: пропонує учням створити шрифтову композицію «Я люблю Україну». Техніка виконання — маркери або фломастери. Для втілення задуму вчитель пропонує обрати лише два кольори — символи України: жовтий та блакитний. Радить продумати сюжет композиції, розташування малюнка і тексту, обрати шрифт. Вчитель пропонує спочатку намалювати олівцем ескіз, а потім завершити роботу в кольорі.

1

Учні: слухають уважно пояснення вчителя, розглядають приклади виконання завдання, потім намагаються створити свої приклади шрифтової композиції. Після виконання завдання діти один одному демонструють свою роботу.

Опис проведення гри

«Подорож з шедеврами образотворчого мистецтва»

Учитель: пропонує пригадати, що таке шедеври, та вирушити у віртуальну подорож, в якій будуть знайомитись із шедеврами творів образотворчого мистецтва, представлених в різних жанрах.

Учні: слухають пояснення вчителя, переглядають роботи та називають жанри та особливості художніх образів творів образотворчого мистецтва.

УРОК 3.

Дата

Клас

Тема уроку: Палітра жанрів мистецтва

Мета уроку:

— ознайомити з різновидами жанрів музичного мистецтва: інструментальної та вокальної музики, надати уявлення про особливості розподілу між жанрами музичного мистецтва, ознайомити із жанром п'єса, пісня без слів, ознайомити із творчістю композитора М. Лисенка;

— розвивати вміння учнів уважно слухати музику та надавати характеристику творам музичного мистецтва інструментальних жанрів, висловлювати свої музичні враження від прослуханого музичного твору, надавати характеристику жанровим його особливостям, виконувати пісню під фонограму, створювати мелодію на заданий вірш, створювати музичний супровід до пісні на шумових інструментах;

— виховувати інтерес до слухання жанрів інструментальної музики та виконання дитячих пісень українських сучасних композиторів.

Компетентності школярів, що формуються протягом уроку:

Ключові: уміння вчитися (уміння зосереджено сприймати навчальний матеріал), загальнокультурна грамотність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва). Соціальні та громадянські компетентності (уміння працювати з іншими на результат, відвертати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів), уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких жанрів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя.

Предметні: ознайомити учнів із жанрами інструментальної музики; розповісти про особливості жанрів інструментальної музики, ознайомити із поняттям пісня без слів; розвивати спостережливість, образне сприймання, логічне мислення, фантазію; виховувати естетичні почуття, любов і шану до українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрет композитора М. Лисенка та автора пісні Н. Май.

Основні поняття для засвоєння: різновиди жанрів музичного мистецтва: жанри вокальної та інструментальної музики; жанр інструментальної музики п'єса, пісня без слів.

Твори, що вивчаються на уроці: М. Лисенко. Пісня без слів: опус 10 №1 (п'єса для фортепіано). Виконуємо пісню «Рідна Україно моя» (слова і музика Н. Май).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Повідомлення теми уроку. Мотивація до навчання. Яку музику ви слухаєте на дозвіллі частіше: вокальну чи інструментальну? Чому? Висловіть власні враження.	3 хв

2.	Мистецька грамотність Новий матеріал	<p>Ви вже знаєте, що музичні твори за способом виконання поділяють на вокальні та інструментальні. Відповідно до цього поділу розрізняють чотири види музичного мистецтва, які, у свою чергу, охоплюють певне коло.</p> <p>Варто зазначити, що деякі жанри водночас можуть належати до різних видів музичного мистецтва. Зокрема, пісня та гімн звучать не лише в сольному чи ансамблевому, а й у хоровому виконанні; романс визначають і як камерний твір, і як інструментальну п'єсу наспівного характеру, а рапсодію відносять і до камерно-інструментальної, і до симфонічної музики.</p> <p>Знайомство із творчістю М. Лисенка. Микола Лисенко — засновник української класичної музики. Саме він першим сформував і збагатив майже всі наявні у вітчизняній музиці жанри. Основний його внесок у національну культуру становить збирання скарбів народної музики, дослідження й опрацювання їх, а згодом — повернення народів у вишуканій мистецькій оправі та створення національної музичної професійної мови.</p> <p>Мистецький словничок: П'єса (франц. <i>pièce</i> — шматок) — невеликий за обсягом сольний або ансамблевий завершений музичний твір.</p>	6 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	<p>М. Лисенко. Пісня без слів: опус 10 № 1 (п'єса для фортепіано).</p> <p>Аналіз творів мистецтва. Розкажіть про свої враження від прослуханого твору. До якого жанру він належить? Добери слова, якими можна описати характер мелодії п'єси.</p> <p>Повторне музичне сприймання: Послухайте галоп ще раз. Доберіть потрібні слова для характеристики художнього образу п'єси.</p>	3 хв 2 хв 1 хв
4.	Мистецька діяльність		
4.1.	Вокальна діяльність	<p>Виконання поспівки «Україна моя»</p> <p>Виконуємо пісню «Рідна Вкраїно моя» (слова і музика Н. Май).</p> <p>Заспівай пісню під фонограму разом із друзями. Спробуйте рухатися в ритмі музики, намагаючись передати мімікою її зміст.</p>	2 хв 4 хв 2 хв

4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Завдання на вибір вчителя: 1. Робота зі схемою — групова робота. 2. Створення хмаринки слів «Жанри інструментальної музики». 3. Створення малюнка уявленого сюжету до пісні. Робота в зошиті. 4. Заповнення схеми «Жанри музичного мистецтва». Робота в зошиті.	3 хв
4.3.	<i>Фізкульт-хвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4.	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Я композитор» — створення мелодії на вірш.	5 хв
		Гра «Ритмічний ланцюжок». Створення ритмічної варіації до музичного супроводу пісні.	3 хв
4.5.	<i>Музикування</i>	«Музичні звуки». Створення музичного супроводу до пісні на шумових інструментах.	2 хв
5.	Мистецька комунікація	Обговорення на тему «Палітра жанрів музичного та образотворчого мистецтва». Оцінювання творчої діяльності. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.	Назви жанри вокальної та інструментальної музики. Які жанри водночас можуть належати до різних видів музичного мистецтва? Що нового ти дізнався/дізналася про творчість М. Лисенка? Знайди в додаткових джерелах інформацію про те, хто ще з українських композиторів писав пісні без слів.	1 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Опис проведення гри «Я композитор» (робота з підручником)

Учитель: пропонує учням придумати мелодію до вірша. Він радить прочитати вірш, придумати мелодію і заспівати свою пісню друзям. А потім пропонує створити ритмічний супровід на маракасах.

*Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,
Степом котиться диво-луна.
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна!*

Після вигадування мелодії до вірша педагог пропонує учням за бажанням поділитись своїми напрацюваннями та заспівати пісню друзям.

Учні: уважно читають в підручнику запропонований текст для майбутньої пісні та намагаються визначити ритм вірша. Потім самостійно вигадують до вірша власну мелодію. Діти обмінюються враженнями від створення мелодій та за бажанням виконують створену пісню своїм друзям.

Опис проведення творчого завдання

«Жанри музичного мистецтва»

Учитель: пропонує учням разом із сусідом/сусідкою по парті розглянути схему та обговорити, які жанри їм були відомі, а про які дізналися вперше. Вчитель пропонує поміркувати, хто виконує музику того чи іншого жанру.

Жанри музичного мистецтва

Учні: уважно слухають пояснення вчителя, потім переглядають схему та запам'ятовують жанри. Як продовження завдання вчитель пропонує заповнити подібну схему в робочому зошиті. Завершується завдання загальним обговоренням та обміном враженнями.

Опис проведення гри

«Ритмічний ланцюжок»

Учитель: пояснює, що для проведення гри «Ритмічний ланцюжок» дітям потрібно утворити ланцюжок як приклад ритмічної варіації до музичного супроводу пісні.

Учні: уважно слухають пояснення вчителя, слухають пісню, а потім пробають утворити ритмічний ланцюжок до пісні.

Опис проведення гри

«Ритмічний супровід до пісні»

Учитель: пропонує проплескати ритмічний малюнок пісні, потім обрати свій улюблений музичний інструмент та створити музичний супровід до пісні на шумових інструментах, дотримуючись ритму пісні. Педагог пропонує записати свій виступ на диктофон та зберегти в свою музичну колекцію.

Учні: уважно слухають пояснення вчителя, проводять гру та створюють музичний супровід на шумових інструментах.